

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

¡POBRA BARCELONA!

—Demunt dels disgustos íntims
y altres coses que jo 'm sé,

jaquest mareig de las festas!...
No sé pas si 'n sortiré.

EMILI ZOLA

¡Quina desgracia més irreparable!

Emili Zola, 'l gran escriptor, qu' ell sol simbolisa la literatura ferma y vigorosa de una época d' anàlisis y d' experimentació, va morir á París la nit del 28 al 29 de setembre, víctima de un accident imprevisit. Havía tornat del estiuheig ab la seva esposa, y com ab el cambi de la temperatura y 'l molt temps d' estar la casa deshabitada, experimentessin certa sensació de fret, els seus criats varen encendre una estufa que 'l matrimoni tenia en la cambra-dormitori. La obstrucció dels canons del aparato produhí una gran emanació d' óxit de carbono, que produhí la mort per asfíxia al insigne novelista y deixá molt mal parada á la seva estimada muller.

Quan al matí els criats de servey, extranyats de que 'ls seus amos no 's llevessin, ni responguessin als cops que donaren sobre la porta tancada, penetraren en l' estancia, un quadro horrorós s' oferí á la seva vista. Zola penjava del llit, ab el cap sobre l' alfombra: la seva muller jeya exánime embolcallada ab els llensols. Se coneix que al notar que s' asfíxiavan, tractá aquell de saltar per obrir els balcon y ja no li sigué possible: l' óxit de carbono més pesat que l' ayre y per lo tant ab més densitat en las capas inferiors qu' en las altas, degué segarli tot moviment y li arrebatá la vida.

Lo que significa la pèrdua de aquesta existencia, ho sab tothom, admirador de la seva vida de lluytador infatigable, y de las sevas obras colossals, gloria no de una sola nació, sino de la humanitat entera.

Perque en Zola, creador de una escola, que tingué per guía l' observació de la naturalesa y de l' ánima, per norma 'l culte de la veritat, y per objectiu l' emancipació del pensament humá, havía arribat desde l' obscuritat y la pobresa, á las regións més altas que pot alcansar el geni de un mortal. Las sevas obras poemáticas, de una grandesa incomparable, de una potencia maravellosa, al principi desconegudas, tot sovint menyspreadas, acabaren per imposarse en el mon enter, com creacions genials de un cervell poderós y singularment equilibrat, realsadas ab todas las condicions de un art superior y granat, que fou sempre clar espill de la vida y de la conciencia.

Home de treball y d' estudi, ordenat, metódich, reprimint las bullidas de la imaginació enganyadora, seguía pacient pero ab pas segur son camí de gloria, publicant llibre darrera llibre, si l' un admirable, l' altre assombrós, y tots ells palpitants de vida y de realitat, y saturats de una intenció poderosíssima. La societat dels nostres temps quedarà per sempre més estereotipada en la obra literaria del novelista modern més gran, hereu legítim de 'n Balzac y molt superior al seu mestre.

Y si com escriptor arribá á un' altura tan extraordinaria, com á home 's feu acreedor á l' admiració universal, pel valor cívich que demostrá en moltes ocasions de verdader perill. Ell fou, qui arrostrant las iras enconadas de una gran part de l' opinió de Fransa, deplorablement extraviada, contribuí ab el seu valent alegat: *Je accuse* á la llibertat del desventurat Dreyfus. No repará un instant en comprometre popularitat y fortuna y fins la llibertat personal, bregant contra 'ls fanátichs fomentadors del nacionalisme, en defensa de un innocent. Y tot sense venirhi obligat y sols pera donar satisfacció á la seva honrada conciencia.

Ab la mort de 'n Zola pot ben afirmarse que 'l mon de las lletras y dels ideals progressius, está de dol.

J. R. R.

CRÓNICA

SERÁ necessari que l' Ajuntament de Barcelona acudi al cardenal Caesanyas y si no basta aquest al cardenal Rampolla y fin al Papa, perque 'ns posin en relació ab las potestats celestials á fi d' esbrinar un assumpto que 'ns interessa molt, pero moltíssim: tal es, el de la pluja que cau impertinent y empipadora, cada vegada que la ciutat se decideix á celebrar las Festas de la Mercé.

Per forsa al cel te de haverhi algú que no 'ns volbe, perque si per excepció plovia un any que altre, podríam atribuirho á la casualitat; pero que ploqui invariablement cada vegada que la ciutat s' engalana y 's disposa á lluhirse de debó als ulls de mils y mils de forasters, francament es que allá dalt hi ha algú que 'ns la te jurada, y convé de todas maneras que aixó s' aclareixi.

Será precís per consegüent que 'l Sr. Pons, ó 'l Sr. Lluch, ó 'l Sr. Albó, ó qualsevol altre regidor regionalista de la crosta de baix prengui l' iniciativa en una qüestió molt més important, y sobre tot molt més elevada que la dels consums, per ser cosa de la Cort celestial, que pot afectar á las creencias de la població, y que positivament vulnera els interessos sempre respectables de una gran part de la gent de bé.

Sapiguém de un cop si la Verge de la Mercé, que anys enrera fou proclamada Patrona de la ciutat, en perjudici de altres sants que desde antich disfrutavan del patronatge, com santa Eularia, sant Sever, sant Sebastiá y sant Jordi es una Verge que no te al cel cap influencia, ó, si es cas que la tingui, 's dona de menos d' emplearla en favor de Barcelona. Perque si sigüés aixís, res més natural que anular l' acort de la proclamació... y tan amichs com antes.

***

Sant Jordi, sant Sebastiá, sant Sever y santa Eularia, aquesta última sobre tot tenen rahó de sobra per estar agraviats ab el Consell barceloní, que ab tan poca consideració va tractarlos, y si son ells,

com es de creure, els que cada any que decidim fer festes, tant bon punt adornem els carrers y 'ns disposém á realisar un programa temptador, obran á tot raig las aixetas del cel, haurém de confessar que procedeixen moguts per un just ressentiment. Quan se recordan de mortificarnos, senyal qu' encare 'ns estiman. Y quan allá dalt els deixan fer, y ni la mateixa Verge de la Mercé, per sí ó apelant á las potestats supremas, cuyda de impedir que 'ns remullin y 'ns fastidihin, senyal que troban molt just qu' exerceixin el dret d' esbravarse, tan sagrat com el de obrar en legítima defensa.

Y donemlos las gracias de que 's limitin á mullarnos, que si 's decidían á fer funcionar la máquina eléctrica d' etgegar llamps ó á convertir la Montanya pelada en una segona edició de la seva tocaya de la Martinica, llavors sí que podríam dir que havíam begut oli. Pero ¡quí sab si algun día 's decidiran á realisarho, al veure que no fem cas dels seus innocents avisos!...

En evitació de aquests horrors, convé qu' en la sessió més immediata del Ajuntament, se prenguin las degudas providencias.

Senyors regidors regionalistas, dignes representants de la fe de nostres antepassats, adoradors de las santas tradicions de la terra catalana, á vosaltres me dirigeixo: salveu á Barcelona de una catástrofe.

Y si 'ls republicans incréduls y descastats se riuhen del vostre zel, al crit de sant Jordi mata l'aranya, y baix l' invocació de sant Sever fabas á fer, arrolleus ab las fletxas de la vostra eloqüencia, tan arudas y aceradas com las que 's clavaren en el cos de sant Sebastiá, y quan els tingueu vensuts y revolcats, feune un pilot clavant al damunt d' ells la gloriosa bandera de santa Eularia.

Aquesta campanya es la qu' espera de vosaltres la gent de bé. May ne podreu fer un' altra de més profitosa, ni més propia pera tornar la tranquil·litat als esperits y l' entusiasme als cors.

Y si com es probable arribeu á descubrir que la Verge de la Mercé, ab tot y ser catalana de naixement, está en relacions afectuosas ab la gent forastera, densá que hasta 'ls reys posan á las sevas fillas el nom de Mercedes, ¡ah! llavoras sí que podreu acabar de lluhirvos exercint un acte de justicia catalana. Feuli coneixer la forsa del vostre ressentiment, y en lo successiu si vol funcions de iglesia que las hi paguin els forasters.

***

Crech que *La Veu de Catalunya* s' agafará á l' idea que proposo, com el que s' ofega diuhen que s' arrapa á un clau encare que sigui ruhent. La tipla de la Rambla de las Flors—com li diu un estimat confrare—á conseqüencia de una doble mullena que va pescar en vigilia de las festas ha quedat completament afónica, que fa llástima. De una manera ó altra necessita recobrar la veu. Aporti, donchs, el seu concurs á la qüestió palpitant dels patrons de la ciutat, y no dupti que Sant Jordi, Sant Sever, Sant Sebastiá y Santa Eularia, en just agraument obrarán el miracle de treurela del fondo de la claveguera en que va precipitarse y en la qual va pescar la mullena de que avants parlavam, deixantla completament impresentable fins á la gent de bé.

L' efecte botxornós del dos articles que ab el títol de *Alerta* van ocasionarli las dos caygudas, es d' aquells que sols ab l' intervenció miraculosa de quatre sants del cel pot desvaneixer's. Se 'n necessitan quatre pel cap més baix, com devagadas se necessitan quatre mulas per arrancar á una galera atascada en un fangar.

LA PROFECÍA DE «LA ESQUELLA»

—¿Qué tal? ¿Ne sé de fer parnóstrichs? Vaig dir que desde que 's comensessin las festas, fins que s' acabessin plouría sempre, y vejín si m' he errat de gayre.

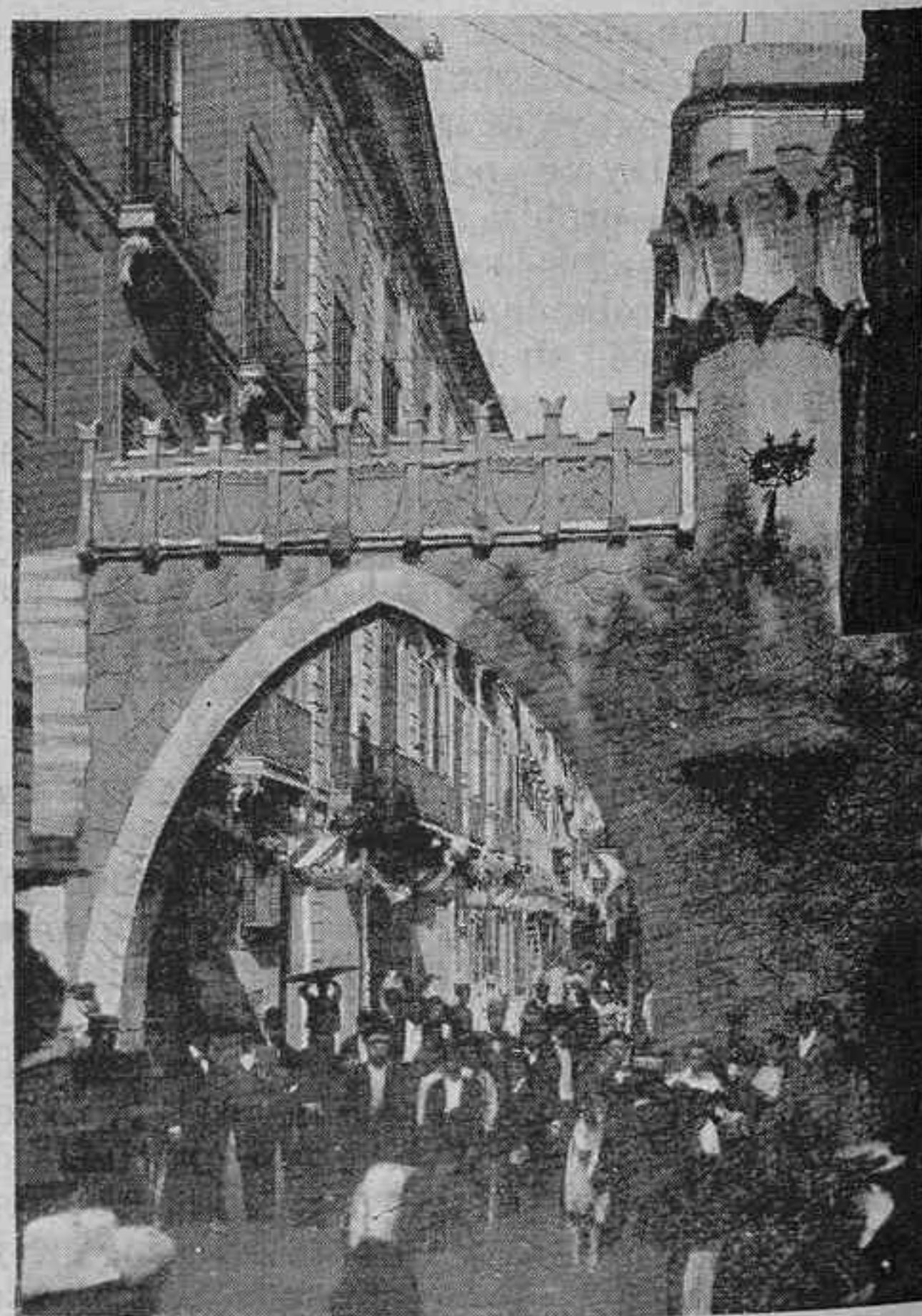
Carrer de l' Unió.

Carrer de la Boqueria.

Carrer Condal.

Porta ferrissa.

Tractar de cubrir las faltas dels amichs, omplint de odiosas reticencias al adversari es una táctica de mala ley y ocasionada á disgustos. Porque l' agraviat tan injustament pot exigir explicacions y demanar á falta d' ellas una reparació á l' ofensa rebuda, qu' es lo que va fer el Sr. Mir y Miró, enviant dos amichs á *La Veu de la Calumniá*. Y allá 'l direc-

tor no hi era—que per aquestas cosas no hi es may —ni va trobars'hi tampoch á l' hora convinguda, presentantse en lloch d' ell un encarregat, y d' explicacions satisfactorias y fins humiliacions no 'n vulguin més.

Pero 'ls representants del Sr. Mir van demanarli que tot alló que 'ls acabava de manifestar se con-

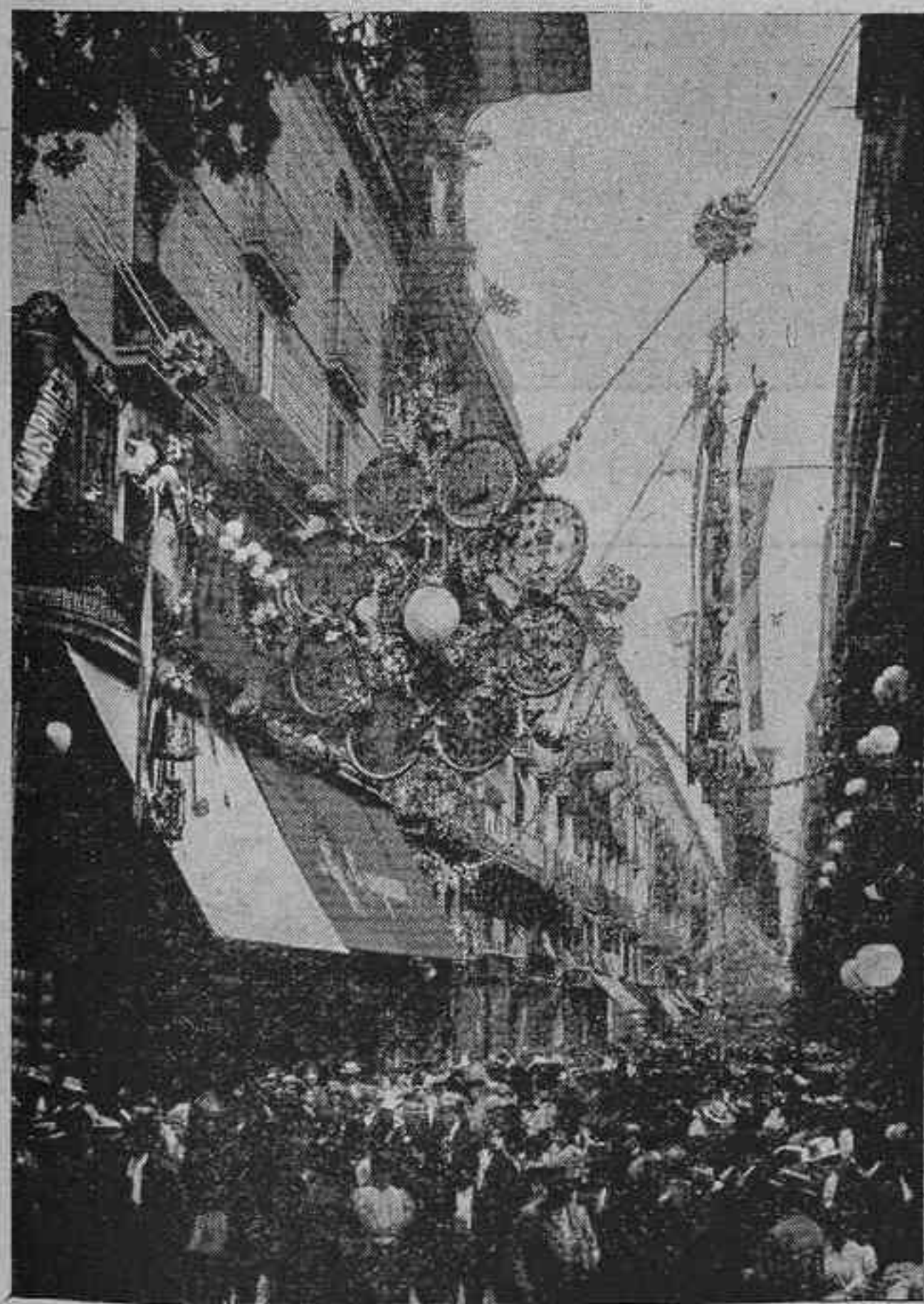
—REVISTA FOTOGRÁFICA

Carrer de Ponent.

Carrer del Carme.

Carrer de Fernando.

director, no li permeten desafiarse.—¡Quánta cobardía! Es á dir: els sentiments religiosos consenten á un hipòcrita exercir la injuria per ofici y no li consenten estar á las conseqüències. Qui tal teoria professa pot ben dirse que 's posa en las mateixas condicions de un drapot brut. Un drap brut ¡bonica bandera tenen els companys de causal!

En l'altre ¡Alerta! s' havia inventat una historia de las sevas que feya posar la pell de gallina. Se tractava—segon deya—de que hi havia qui intentava perturbar las festas de la Mercè, passejant la bandera espanyola y fentla xiular, ab l'idea de fer pagar la patent als regionalistas. L'autoritat militar tractá d'esbrinar la procedencia de aqueix ou de guatilla empoilat per *La Perdiu*; doná un plasso als perdigots perque dignessin de ahont havian tret la noticia .. y en efecte, aquell article no era obra de cap redactor, ningú 'n sabia res, l'havían rebut pel correu, y si l'havían insertat era per evitar que cap company de causa se deixés sorprendre, cas que resultés cert el passeig de la bandera y la xiulada.

Es á dir: inventors de patranys, defugen la paternitat de las mateixas quan se 'ls demanan explicacions. Aixó sí qu' es anarse'n pels sots feréstechs, sense mirar que 's pugui caure en la més ridícula de las posicions, ab las ancas á terra... Després de tot, ells son práctichs, y creuhen qu' es aquesta la millor manera de no poderhi rebre una puntada de peu.

***

Las tribulacions de *La Veu de la Calumnia* constitueixen l'únic número de las festas verdaderament curios y edificant. No figurava en el programa; pero tant se val.

Ha sigut com un improvisat concurs de valor cívic, en que 'ls perdigots han guanyat el primer premi.

De aquí las espléndidas lluminarias que varen

signés en el periódich, en el siti mateix ahont s' havia inferit l'ofensa, y 'l perdigot va respondre que aixó no podía ser. ¡Quánta baixesa!

—Llavors—varen dirli—será precís que la qüestió 's ventili en un altre terreno.

—Tampoch es possible—va respondre 'l perdigot

—els sentiments religiosos que professa 'l nostre

fer en el seu balcó. Aquelles bombetas elèctriques de tots colors, vera imatge dels que 'ls surten á las gal-tas en cada cas de compromís, deyan á la munió hu-mana que atapahida passava per la Rambla:

—Aquí dintre hi ha 'ls que mantenen en el lloch més alt els prestigis de la premsa periódica; tota una nierada de *mascles* defensors de la terra cata-lana.

P. DEL O.

l'esperpento y la poca solta han trionfat en tota la línea. Barcelona ha semblat durant vuyt días un poblet de montanya.

Cert que la pluja ha tingut, encare que tart, el *bon sentit* de fer caure á trossos la majoria dels adornos: la cara de las personas de bon gust ja ha-via caygut de la mateixa manera desde que 'ls ador-nos van comensar á exhibirse.

**

Si un' altra vegada 's fan festas, convé que lo que ara ha succehit no 's repeteixi.

L'entussiasme y la bona voluntat no son títuls

INTER NOS

Ha succehit lo que 'ns temíam. Las comissions de carrer, convensu-das de que aquí es á can Garlanda, han fet en materia d' adornos lo que bé 'ls ha semblat, y ha sor-tit... lo que ha sortit.

Exceptuantne qua-tre ú sis que no hi ha necessitat de se-nyalar, las demés vías públics que aquests días de fes-tas han aparescut engalanadas, no han fet més, si hem d'anomenar las cosas ab el seu verdader nom, que posarnos en ridícul.

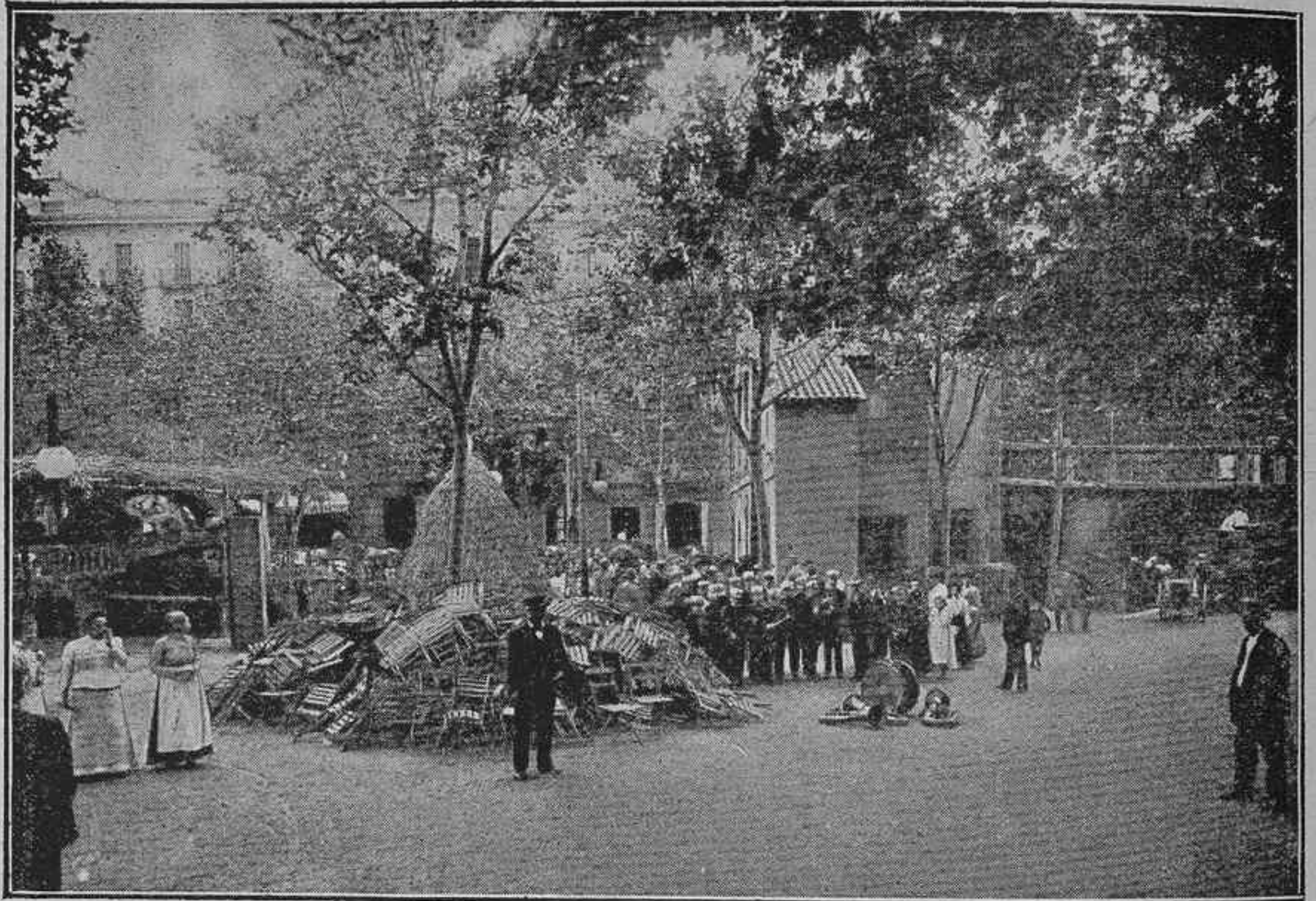
Archs d' arpillera emblanquinada, tro-feus de mánechs d' escombra, decora-cions propias d' un teatro de putxinetlis, cortinetas d' arcoba rural, guarnicions de paper retallat, totas las atrocitats del món...

Y aixó que las co-missions estavan avisadas.

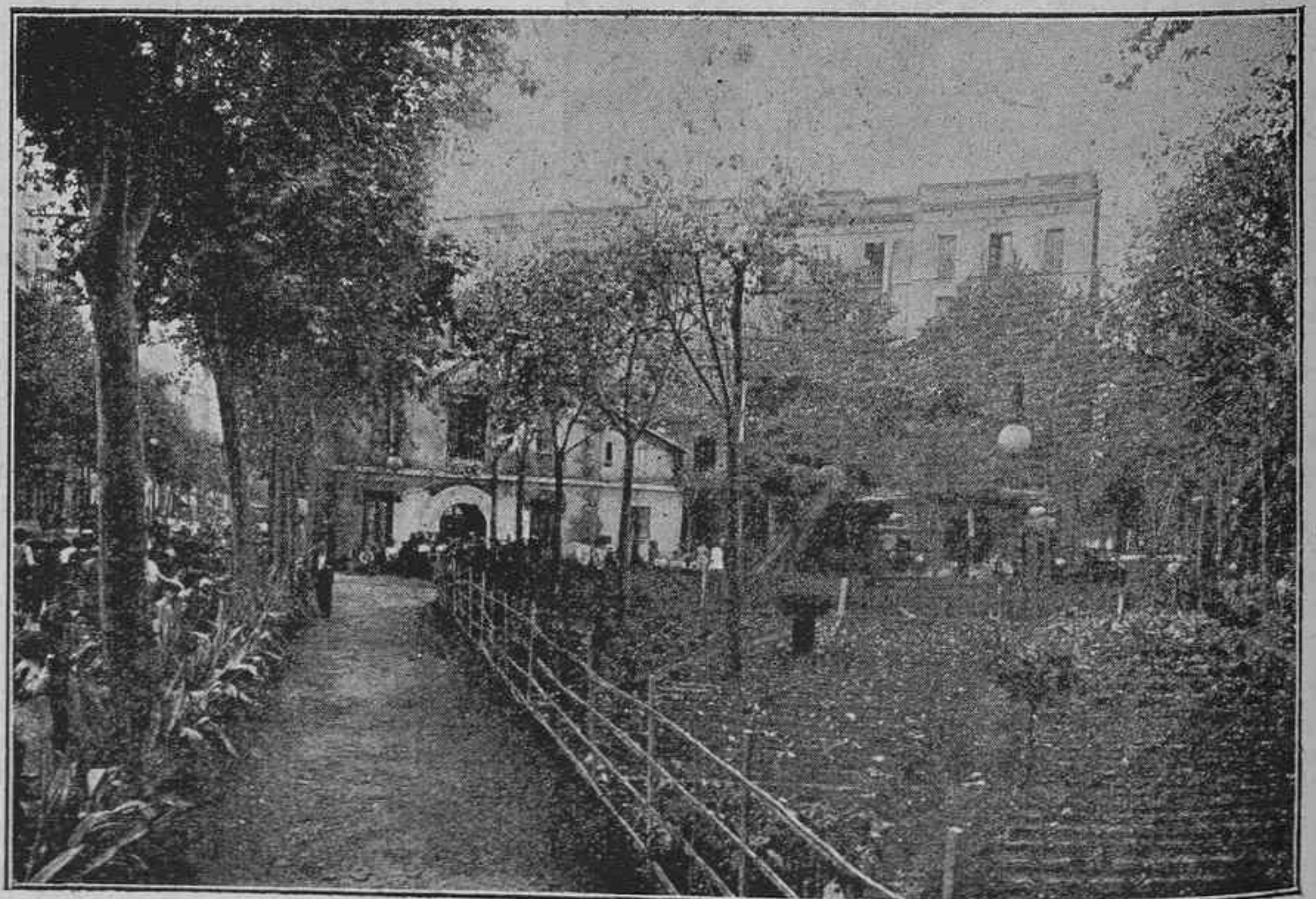
—Tinguin en compte—els havíam dit cent y mil cops —que Barcelona es una ciutat gran, una capital «que té per perdre» y á la qual, de nom ó de vista, no hi ha nació civi-lisada que no la co-negui. Si volen fer festas, fássinlas en-horabons; pero no s' olvidin de lo que la capital de Cata-lunya significa y procurin no posar els seus carrers á l' altura dels del Pa-piol.

Tot ha sigut en vá. L'anarquía decora-tiva y el llibertinatje artístich han impo-sat el seu criteri, y

LAS FESTAS DE LA MERCÉ.—REVISTA FOTOGRAFICA

La «Masía catalana.» (Vista parcial.)

Vista general.

suficients pera emprendre l' ornamentació d' un carrer de Barcelona.

Quan ab motiu de ser sant Pancrás ó santa Reparada el carrer A ó la plasseta B s' adornan ab banderetas y canyas verdas y s' organisan balls familiars ab l' ajuda d' un piano de manubri, ningú hi té res que dir. Es una senzilla festa de vehinat, y en aquestas ocasions tot está bé y tot val.

Pero ara 's tractava de Barcelona, de Barcelona en pes: en son nom s' havían enviat programasy cartells á provincias y al extranger, convidant á Espanya y á Europa á venir á veure 'ls grandiosos festeigs qu' en obsequi seu preparavam, y era necessari proceder de distinta manera que 'l día de sant Cristófol del Regomir ó 'l de sant Llorens de la Tapinería.

Un altre any que 's fassin festas populars, lo primer que la Comissió directiva ha de fer es nombrar un jurat d' admisió de projectes. ¿Vosté vol adornar el seu carrer? Perfectament. Pero avans, ensenyins el plan que pensa realisar. ¿Es corrent y acceptable? *Visto bueno*, y endavant las atxas. ¿Resulta un bunyol ó una criaturada? Se li nega 'l permís per portarlo á cap.

Avants que 'l capritxo ó l' obcecació d' un caballer particular qualsevol están el bon nom y 'ls interessos de Barcelona.

¿Qué 's fá en las exposicions artísticas? Tots els traballs que á ella s' envían son sotmesos al exámen d' una junta inspectora que determinan si valen ó no la pena de ser exposats. ¿Per qué tractant-se d' festas públicas no s' ha de proceder de la mateixa manera?

Hi ha que fer entendre á aquests bons senyors de las comissions que si per dintre de casa tothom té 'l dret d' anar en calsetets, pels carrers aixó no es possible.

Y, entre nosaltres ja pot dirse: lo que durant las festas han fet moltes comissions no ha sigut altra cosa que passejarse pels carrers en calsetets.

Y algunas, ensenyant la seva, per anyadidura.

A. MARCH

CASSAT AL VOL

—¿Qué tens forasters, Martí?
—Sí, noy, sí; uns de Besalú
que s' atipan á desdí.
—Quan tú t' exclamas així,
es que ells t' atipan á tú.

J. F. B.

VIATJE DE RECREO

Si no 'm falla la memoria
ara 'us contaré l' historia
del viatge mes hermós,
mes distret y deliciós,
que sens dirvos cap mentida
he lograt fer en ma vida.

Solzament dech advertir
que lo que á molts fa patir,
á mí 'm distreu de debó.
Feta aquesta observació,
comensaré .. pel principi.
(Y perdonin aquest ripi).

Va sortir de Barcelona
ma humildíssima persona,
de vuyt á nou del matí...
del mariano de Rubí;
arribant molt descansat

á n' el poble de Mongat,
per dirigirme á Tiana
á caball de la tartana
de 'n Feliu; el tartané
mes tranquil y mes de bé
que passa per la Riera.
¡Encare 'm ve salivera,
solzament al recordar
lo molt que hi vaig disfrutar!

A la tartana, hi venía
una tal donya Sofia,
que ven mobles al Encant,
y en estat interessant
se trobava. Quatre noyas,
que anavan plenas de joyas...
ignoro si de llautó;
de las noyas, Deu n' hi dó.
Una vella ab un xicot,
que semblava un burinot
perque sempre rondinava...
y als passatjers molestava.
També hi venía un doctó'
que 's deya, crech... Gasparó; (1)
aficionat al tresillo,
y á donar sempre codillo
á n' els seu companys de joch;
que per ell, aixó no es poch.

Feya un sol qu' estabellava,
y qui mes, qui menys, suava
lo mateix que condemnats;
puig anavam tots plegats,
apretats com l' arengada
de barril; que ja m' agrada. (2)

Aixís, anavam tots junts,
si no morts .. ¡casi difunts!

La vella, crech que dormía;
el senyor doctor, llegía
encare que ab molta pena,
un tractat sobre l' higiene.
El noy, menjava una poma,
y las noyas, feyan... bromas.
En quant á donya Sofia,
jo no sé lo que tenía
que molt sovint jemegava,
y 'l color tot, trasmudava.

Mes, ¡ay! Ara ve 'l pitjó...
y 's comensa la Passió.
No 's veyá encare Tiana,
quan s' armá la gran jarana.
Donya Sofia... ¡pobreta!
potser perque anava estreta,
va tení un gros accident
y 'l doctor molt amatent
ab no gayre desembrás...
la pogué treure del pas.
El xicot, fent un pi-pí...
els pantalons me tenyí.
Las noyas sense cautela...
van descambiar la pela,
d' un modo gens oportú;
y com jo estava de jú,
no la vaig descambiá...
¡pero poch se n' hi faltá!

Al arribar á Tiana
vaig trobar á ma germana
presa de gros desconhort,
creyent que m' hauría mort;
resultant de tot plegat,
que vaig arribar nafrat;
mitj mort, y fet un pollí...
¡pero 'l que 'm vaig divertir!...
Tant, que penso aquest estíu,
si 'ns hi vol portá 'n Feliu,
(per mes que d' ell tot se logra),
anarhi junt ab la sogra,
perque m' ompli de caricias,
viatjant ab tals... delicias.

.LLUIS G. SALVADOR

(1) O Mascaró.

(2) Sobre tot... quan fa glassada.

LAS FESTAS DE LA MERCÉ.
FESTIVAL INFANTIL Á LAS ARENAS

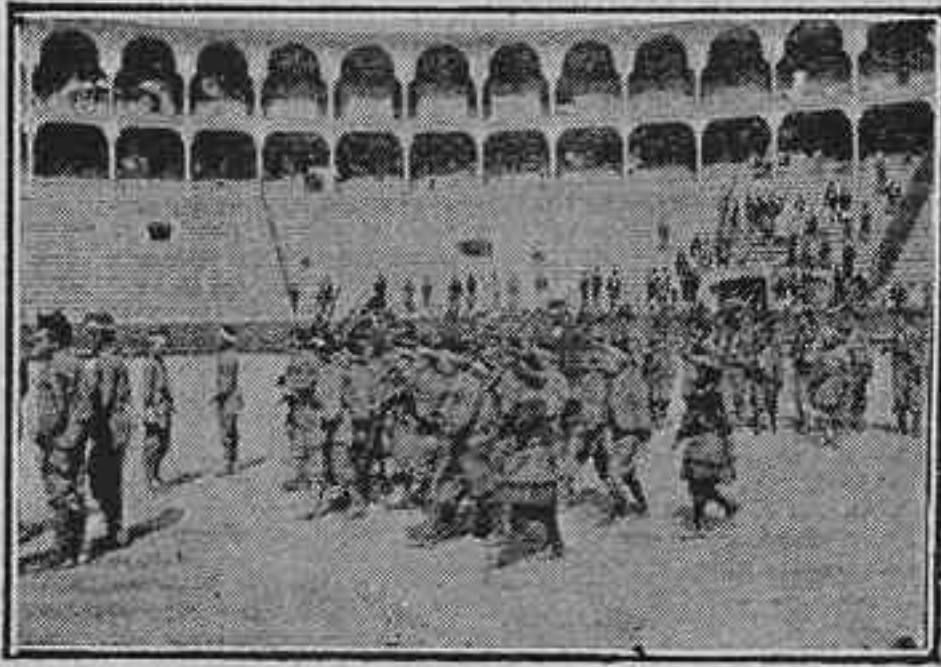
El batalló infantil de voluntaris.

Prenent posicions.

Un descans.

Tornant á formar.

Conferenciant.

¡Rompan filas!

Insts. de J. Pagés C.

LO MES GROS DE LAS FESTAS

Concurs de gegants, patúms y áligas.

LLIBRES

VIAJE Á LA LUNA por CYRANO DE BERGERAC.— Traducció de *Torcuato Tasso Serra*.— Aquell Cyrano de Bergerac resucitat últimament pel poeta Rostand, y que ha adquirit sobre l'escenari una popularitat considerable; aquell home tot cor y tot nas, dotat de un ingeni xispejant envolt en una figura ridícula, caricaturesca, es un ser que tingué realitat viva, y que á mes del recort de sas aventuras deixá un llibre, y per cert ben interessant. Tal es son *Viatje á la Lluna* qu' en el

seu temps tingué verdadera celebritat, puig sobre ser molt original, revela una gran riquesa de fantasia. Al fi, Cyrano de Bergerac no podia desmentirse, essent un mateix home quan manejava la espasa y movía la llengua, que quan feya corre la ploma.

Si no qu' en el seu temps no 's coneixían encare molts dels invents que han immortalisat al sigle XIX, en la concepció general de l'obra, ó sigui en l'acudit de fer un viatge imaginari al satélit de la terra, bé pot afirmar-se que s'anticipá al popular novelista Jules Verne. En aquest concepte tan sols ja fora 'l llibre curiós, si no ho sigués aixís mateix per la desvoltura ab qu' está escrit y per l'interés que desperta.

Es, donchs, molt de aplaudir que se l' haja inclós en

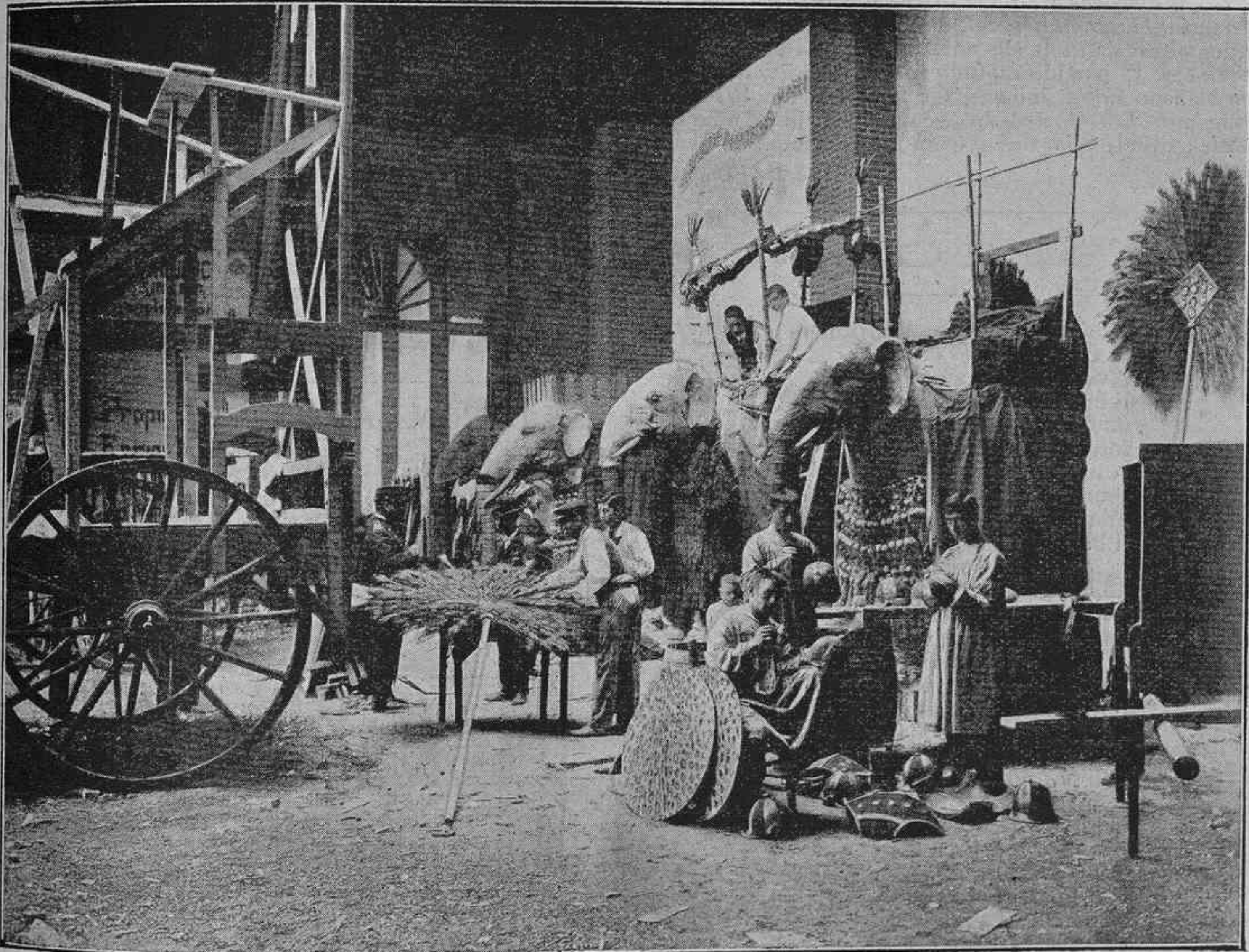

REVISTA FOTOGRÁFICA

A LA GRAN PLASSA DEL PARCH

Concurs gimnástich de la *Federació Espanyola*.

A LA EX-GALERIA DE MÁQUINAS

Traballant en la preparació de la Cabalgata històrich-artística.

la popular *Colección Diamante*, formant el volúm 83 de la serie.

BARCELONINAS per JOSEPH ROSSELLÓ.—El nom del simpàtic escriptor festiu, autor de aquest llibre, es prou conegut dels lectors de LA ESQUELLA. Precisament una bona part de las composicions en prosa y vers qu' en ell figuran, han sigut previament publicadas ja en el nostre senmanari, ja en els almanachs de distints anys. Se tracta, donchs, de antigues coneixensas; pero coneixensas de aquelles tan agradables, que un desitja sempre tornarlas á trobar y ferhi petar de nou la xerredeta.

Els treballs del Sr. Rosselló que, aislats, son molt agradosos, reunits en colecció acaban de perfilar la personalitat de un autor sense pretensions, pero ben humorat, joyós, festiu, que ha prés l' escriure com un agradable entreteniment, y tan afortunat en aixó que l' agrado que sens dupte ell experimenta al manejar la ploma, 's comunica al lector de una manera la més espontánea.

Després de felicitarlo, des' tjém que 'l públich li fassi justicia, agotant l' edició de sas *Barceloninas*.

DIÁLOGOS DE LAS CORTESANAS por LUCIANO.—*Primera traducción castellana*.—La Editorial moderna ha

donat á l' estampa l' obra del célebre escriptor grech, mestre de la sátira. Voltaire, tal el proclamava. Els díalechs de Luciano son vius, palpitants y revelan la manera de ser de una civilisació qu' encare que desaparegada no difereix pas gaire de la nostra. Lo que sí es diferent es la llibertat ab qu' están escrits, sense vels, ab tota la seva nuesa, com las convencions de l' época actual sens dupte no ho consentirían.

La traducció es esmeradíssima y digna en tots conceptes del valor clássich del original.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

La vida al camp, poemet bucólich popular de 'n Ramón Masifern, ab un prólech de Mossén Jascinto Verdguer.—Segona edició.—Al apareixer no fa pas gayre temps l' edició primera, 'ns ocuparem degudament de aquest llibre, en el qual el Sr. Masifern fá gala de sa inspiració poética. La publicació de una edició segona proclama l' éxit just que ha merescut.

∴ *Calles, plazas y vías públicas de Barcelona.—Planos de los nuevos distritos.*—Ab aquest títul ha publicat l' editor Sr. Tasso una bona guia dels carrers de Barcelona y pobles agregats, ab indicació d' entradas y sortidas y vías afluents.—Un bon número de vistas de Barcelona adornan l' edició.

∴ *Problemas del día.—1898-1902.—Discursos y conferencias de D. Rafael M. de Labra.*—Comprén els següents treballs, tots ells notables: El pesimismo de última hora; El partido republicano en España; El Congreso hispano-americano en 1900, La educación de los republicanos; Las Sociedades económicas de Amigos del País en 1901; y La orientación internacional de España.

RATA SABIA

RETORN

Ja han tornat de Vallfumera
la Clotilde y sos papás.
Avants de marxá á la noya
li havían sortit un grans
que 'l seu pare calculava
fóran humors de la sanch.
Además, tenint molts nervis
y un génit del botavant
que 'ls vint y tants de soltera
li havían, sens dupte, dat,
ja que ab tot son art y manyas
no havia pogut trobar
alló que també Diógenes
ho buscava ab un fanal,
aquestas dos causas juntas
els varen determinar
ferli probá á Vallfumera
las ayguas arsenicals
aquellas tan portentosas
que fan miracles pels briáns,
segóns conciensut dictámen
del metje Sr. Negat
y 'l químic Petit Larot
que las van analizar.

Ha passat allí tres mesos
y ha trobat... (no es d' estranyar!)
som pels vols de l' e. innoci
y fan bullida las sanchs.
Y á més d' aixó, s' hi respira
en aquell diantre de vall
y en mitj dels remats y l' herba
un ambient tant fí y sensual...

Per 'xó es que la Clotilde,
nina dels ulls dels papás,
que ha tornat de allá grassona
y més trempada que un all,
si 'ls dona salut y vida
l' Altíssim en sa bondat,
l' any que vé, quan del solstici
el raigs vingan á picar,
pensa torná á Vallfumera
á pendre aygua arsenical.

FÉLIX CANTINPLÓ

Novedat, lo que se 'n diu un fet teatral no vist encare, no se 'n registra cap, ni un, durant la senmana que acaba de transcorre. Las empresas, á competencia, s' han dedicat á fer forasters, apelant á las funcions mes llamativas de sos cartells.

La del *Principal*, ab *La Corte de Napoleón*, qu' es una *machine* que abunda en trajos richs y figuras y quadros d' época interessants: la *Tubau* hi está molt bé. La de *Romea*, presentant las obras mes celebradas del repertori catalá, sense olvidar *Els Jochs florals de Canprosa*. La de *Novetats* explotant els esplendors de *El anillo mágico*, que li ha vingut com l' anell al dit. La d' *Eldorado* acudint las produccions mes aplaudidas del género chico, y fent resaltar l' afligranada música de *La Buenaventura* que cada día agrada mes. La del *Granvia* presentant las excelencias del art incomparable de la Vitaliani, quí la nit del seu benefici obtingué una ovació espléndida, y 'l dilluns á la tarde feu una funció á benefici dels pobres de Barcelona. Ella, la gran actriu, gloria de Italia, es l' única qu' en aquests días de festas s' ha recordat dels pobres. Dimecres va despedirse de sos admiradors. Per fí, la del *Tivoli-Circo-equestre* no s' ha dormit ni molt menos, oferint tota aquella barrreja de artistas que ab sas habilitats y sas gracias habituales fan las delicias dels espectadors aficionats á no encaparrarse.

Hi ha que fer menció dels dos concerts extraordinaris del *Orfeo catalá*, en els quals, ab una interpretació irreprotxable de las triadas pessas que formavan els programas, provocá continúas manifestacions d' entusiasme.

Entre las novedats que 's preparan s' hi conta 'l debut

EN GIRONA AL CARRER DE PONENT

—Ara que venía aquí per demanar feyna, resulta que aquesta fábrica es de per riure.

GENT DE FORA

—No hi ha remey; per veure festes plovent, es necessari *inqueniar-se*.

al *Granvia* de la companyia italiana de la Iggius, qu' es una dona espléndida, de manera que si 'l seu art correspon a la seva figura, 'm sembla a mí que serém amichs. Cultiva un repertori variat en el qual hi abundan las obras... ¿com els diré jo? las obras... una mica escabrosas.

A *Romea* anirà dilluns el primer estreno de la temporada, ab la comedia en tres actes de 'n Pau Parellada: *Voració de Sant*.

Ja tenim, donchs, tela tallada pera la próxima revista.
N. N. N.

també vaig veure al *march* ab tot de barcos.

—¿El mar y tot?

—Per sobre y per dessota.

¡Ma, noy, quín goig que fá veure com pescan als barcos qu' han volcat!...

—¿Pro tantas cosas

vau veure ab tan poch temps? ¡Cóm es possible!

—Noy, afluixant la bossa y gastant dos ralets al *Diorama animat*, vethoaquit.

—¡¡¡Carat!!!

—¿Oy?

—¡Bona!

JEPH DE JESPUS

TEMPS APROFITAT

—Y, donchs, Calau, ¿ja heu vist totas las festas qu' han fet a Barcelona?

—Caratsus, totas no, porque vaig serhi tan solzament una hora, pro vaig aprofitarla y vaig veure un remat de cosas bonas.

—Expliqueuvos, Calau.

—Pues, *afiguris* que vaig veure els gegants, las bestiolas que treyan foch pel nas, el *roba fubus*, y els carrers dels Petóns y de las Moscas.

—¿Y res més?

—¡Cóm res més! Y una corrida nada menos qu' allá a la plassa nova. ¡Reconxo de carat, quina gentada de gent y de personas!

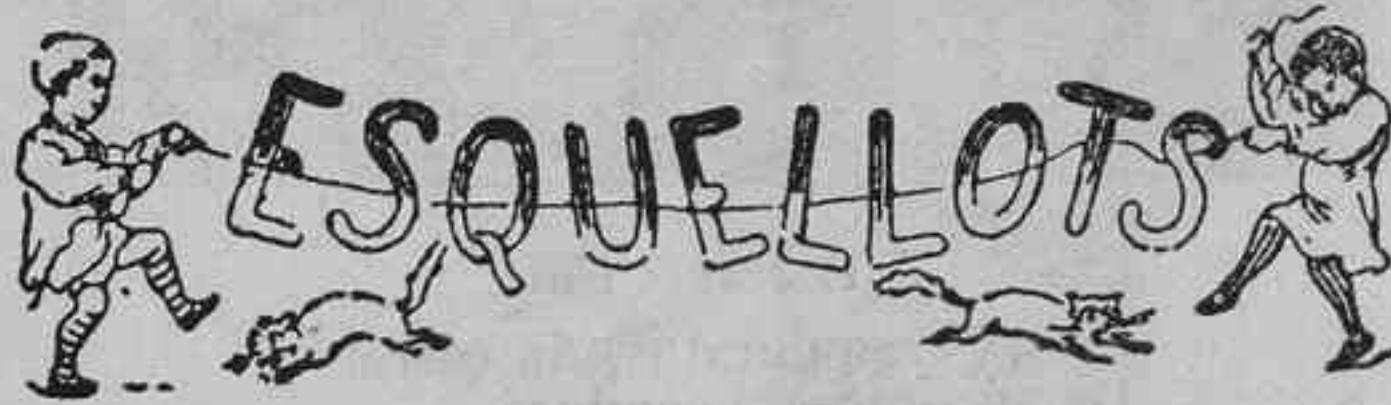
També vaig veure un *pesto* que hi passava corrents la mar de tropa

—¿El batalló infantil?

—No ho sé jo 'l qu' era; pro 'm va semblar qu' alló eran soldats d' home, porque fins duyan presos.

—¿Y tot aixó vau veure ab sols una hora?

—Oh, y forsa més; esperis qu' encare hi ha més talla a la cassola:

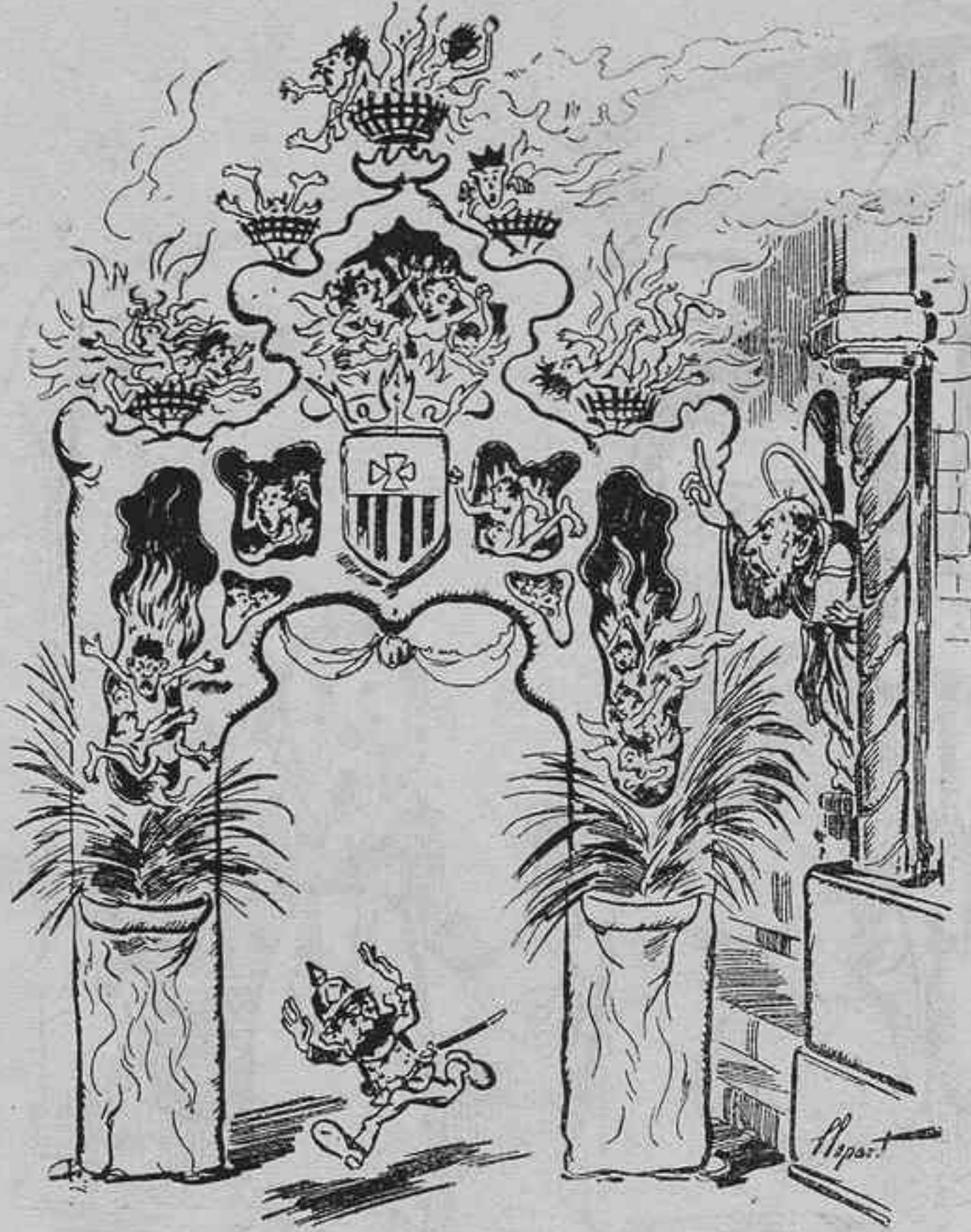

De carrers, bé ó malament, van guarnirse'n molts; de forasters, gastadors ó gorreros, van venime moltíssims... Aixó vol dir que las festas mereixen el nom de populars, porque quan els de casa 's prenen la pena de adornar y 'ls de fora s' apressuran a venir, senyal que uns y altres senten l' engrescament de las festas.

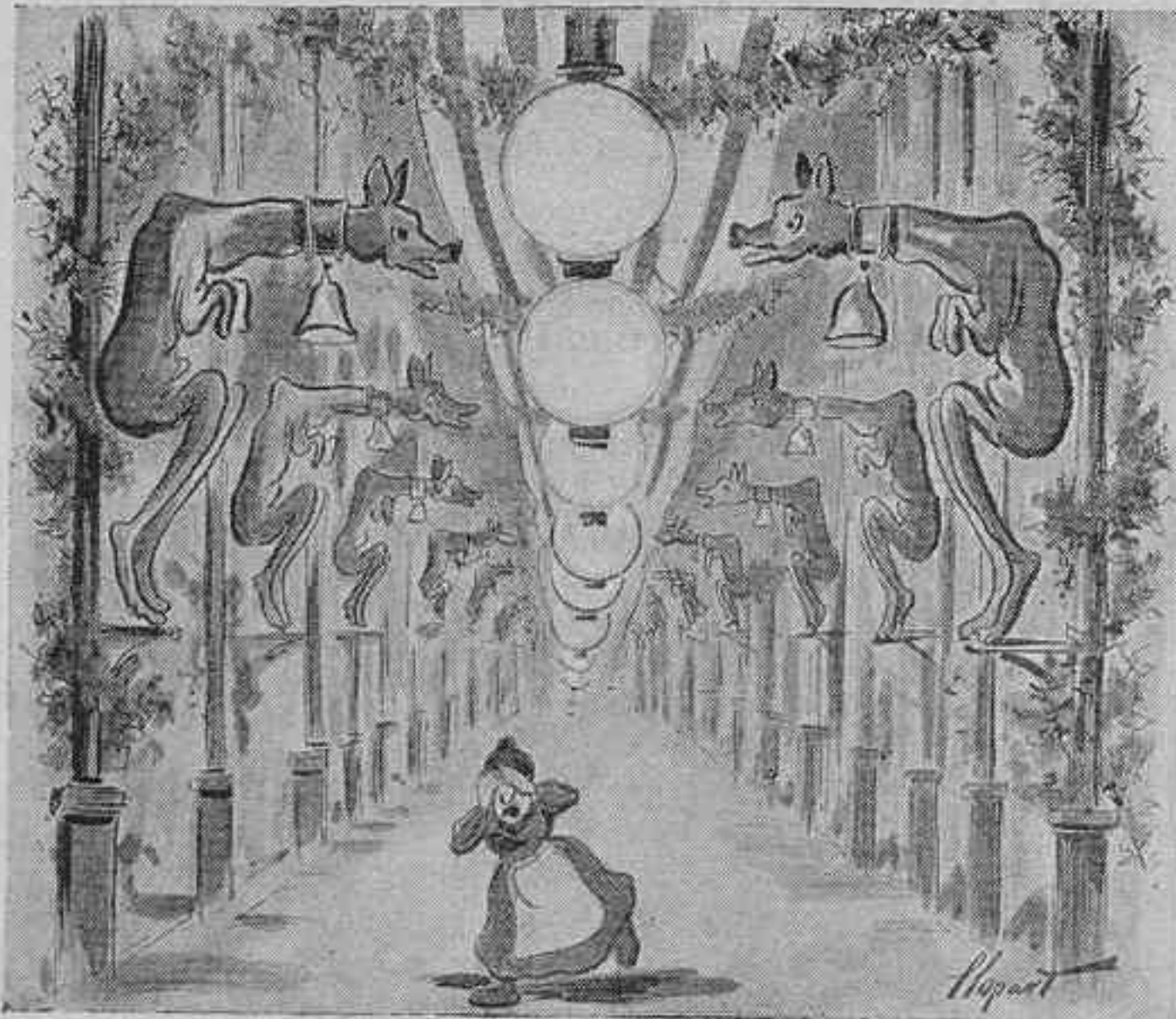
Y no obstant, casi no valía la pena de que 's molestessin, y no tan solament per causa de la pluja, sino també per la impericia y la informalitat de la comissió organitzadora.

La major part dels festeigs anunciats en els programass' han quedat a deure; per exemple, 'l castell de fochs del Arch de Triunfo que havia de dispararse diumenje. Cert que la granmultitud allí reunida va suplir en certa manera al pirotécnic.

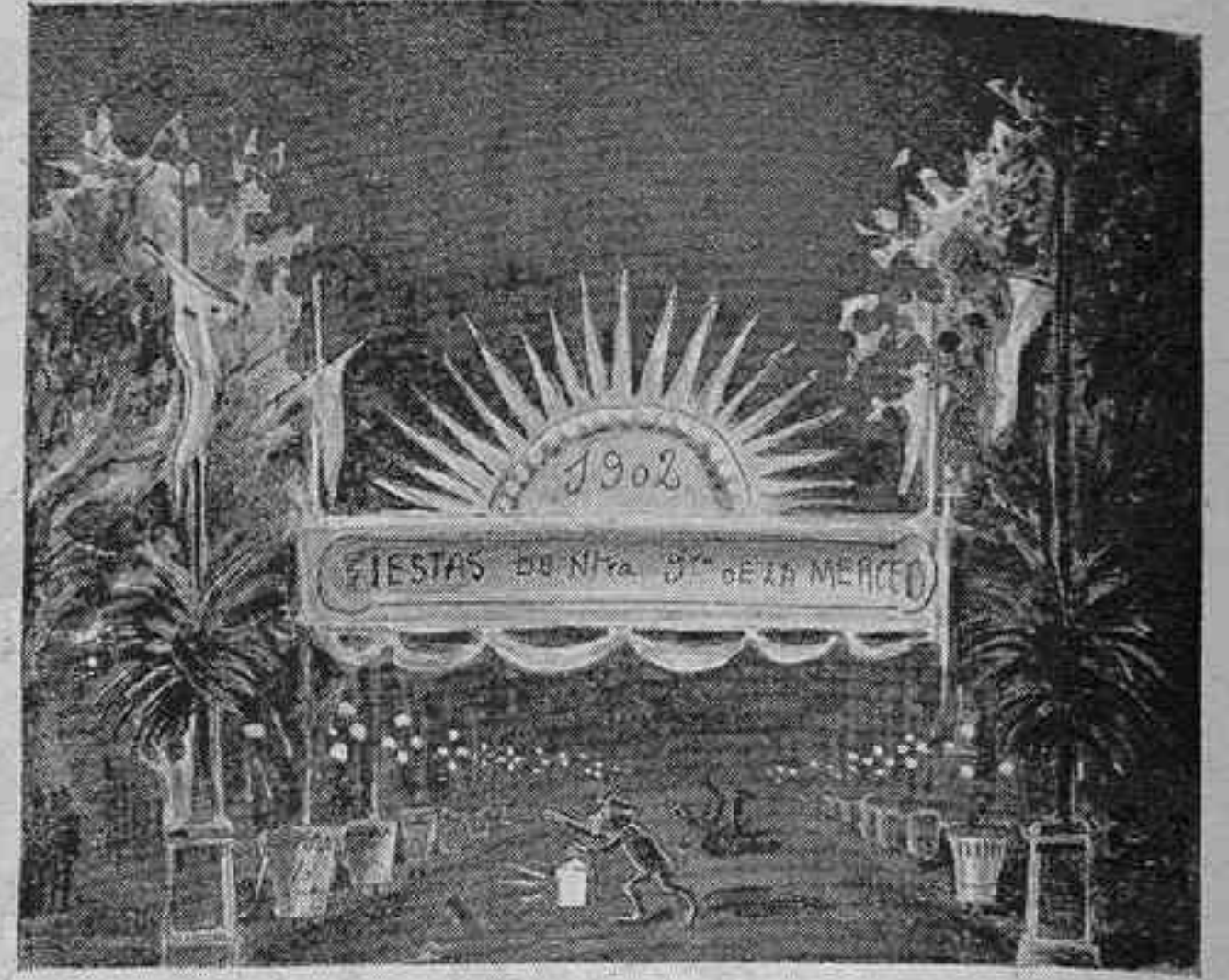
LAS FESTAS DE LA MERCÉ.—REVISTA CÓMICA

Carrer del Carme.
A las ánimas obiu,
que cridan: —¡Ay qué dolor!

Carrer de l'Unió.
—¡Verge pura! ¡Quin carré!
De segur que 'l somiaré.

Carrer d' Aribau.
Bonica iluminació...
si hi hagnés hsgut claró.

Carrer de Tallers.
—Está bé,—pensa la gent;
pero ¿hont venen l' argument?

Altres carrers.
Una sopa de cartró
y... ¡s' ha acabat la funció!

La gent estava tan indignada que treya foch pels caixals.

Altres que 's van realisar, millor hauria sigut no ferlos, com el Festival infantil. Els milers de concurrents que van gastarse la pesseta, van resultar ser els veraders infants... ó criaturas. ¡Vaya una rifada!

***

Y á pesar de tot vostés veurán com els companys de causa anirán dihent que may ningú ho ha fet tan bé com ells.

¡Pobrets! Se 'ls ha de dispensar... Fa tant de temps que se 'ls va morir l' avia, que si no 'ls quedés el consol de alabarse 's neularían.

***

Sort que 'l Sr. Pella y Forgas, al inaugurarse l' Exposició d' Art antich, va fer un punt d' home que 'l posa per damunt de 'n Fivaller. Alló de resignarse á traduhir, de repent, á la llengua oficial, el discurs que portava redactat en catalá, mereix perpetuarse en una rajoleta de Valencia que podrá col·locarse al Saló de Cent ó á qualsevol dels numerosos locals que á la Casa Gran ostentan aquest número gloriós.

En cambi—y consti que aixó ho dihém en serio—el Sr. Puig y Cadafalch es digne d' elogis, per lo bé que ha sabut organisar el Museo de Industrias artísticas en el Palau Real del Parch. El Museo está bé, y está millor encare, que un edifici que 'l servilisme de passats ajuntaments monárquichs havia

ofert á las institucions, se dediqui á la ilustració del poble.

***

Y ara no cal que 'ls regidors perdigots s' enva-neixin ab las plomas de pavo real que ha sapigut guanyarse 'l Sr. Puig y Cadafalch.

En tot cas pensin qu' es sempre més fácil organitzar un Museo de antigüetats, que regularisar l' administració de consums.

En la qual ha quedat totalment consumit el seu prestigi.

L' Exposició de Art antich tentava, com es natural, l' interès dels periódichs ilustrats y revistas professionals, que 's proposavan estudiarla donant reproduccions dels principals objectes exposats. Atés que las exposicions de aquest género se fan principalment pera fomentar la cultura pública, sembla que 'ls periódichs y revistas havían de trobar totas las facilitats pera cumplir aquest objecte

Donchs, no, senyors. A las primeras de cambi y per ordre del Sr. Pella y Forgas, se 'ls feu saber que no podían reproduhir res, á no ser que 's possessin de acort ab la casa Thomás y C.^a, que té 'l monopoli exclusiu de las reproduccions.

***

Vels'hi aquí un rasgo que pinta de cos enter als regionalistas de la Comissió de Museos, qu' en aquesta ocasió igualan, si es que no aventatjan, als caciquistas tan amichs del favoritisme.

Si entenían que havia de haverhi monopoli ¿perqué no van treure'l á subasta ó á concurs? ¿Ab quín dret havían de otorgarlo á una casa determinada, en detriment de moltas otras que podían aspirar á obtenirlo ab iguals ó millors condicions qu' ella?

**

Tractantse de perdigots, déixinme adoptar una vegada á la vida el seu sistema de reticencias y malicias. Y á qui li piqui que s' ho rasqui.

El Sr. Thomás se fa digne dels especials favors dels nous cacichs de las Bellas Arts, per ser com es consogre de la gloria més legítima de la nostra terra. Un fill del gran grabador está casat ab una filla del gran arquitecte.

Y la concessió del monopoli ¿no 'ls hi sembla que té tot el carácter de un regalet de boda?

***

«Lo que s' ha de menjar un estrany, més val que s' ho cruspeixi un de la familia.»

Aquesta era la norma de conducta dels vells cacichs; aquesta segueix sent la del nou caciquisme perdigot.

Pero 'l caciquisme dels Planas y Casals y dels Comas y Masferrer no hauría arribat may fins al extrém de necedat que significa 'l privar als periódichs ilustrats y á las revistas professionals, de cumplir ab el públich la seva missió educadora. No eran tan déspotas, ni tan raquítics com aquests altres, que dihent que miran á Europa, no saben allargar la vista més enllá del círcul estret de las sevas conxorxas y comparatjes.

Calculin ab aquest sol detall, que tan al viu els retrata, lo que foran capassos de fer demá que tinguessin al seu cárrech el govern de Catalunya.

Diguin lo que vulguin, tenía rahó que li sobrava aquell ciutadá que 'l diumenje á la tarde, excitava á la multitud á entrar al Parch, sense pagar la corresponent pesseta.

El Parch y 'ls Jardins de la Ciutadela—aixís ho

resan las inscripcions colocadas en molts punts dels mateixos—son propietat de tots els barcelonins, y no s' ha vist may que á ningú se li fassi pagar una pesseta per entrar á casa seva.

Aquell ciutadá, donchs, tenía rahó de sobra.

Y per lo mateix que la tenía van posarlo prés.

Tants mils duros gastats al carrer de Fernando, y sense poder lluhir la iluminació per culpa, segons diuhen, de la Central Catalana d' Electricitat, que no va efectuar com devía las instalacions! Lo que més havia de brillar, quedá apagat. ¿Volen encare més pega?

Sembla qu' entre 'ls vehins de aquell carrer y la Companyia s' armará un plet dels més empenyats.

—Arriba, noys, y vingui forsa *llum!*—exclamarán els mestres de la curia.

Y á pesar de la *llum* que hi vajan abocant uns y altres, el Palau del passeig de sant Joan seguirá á las foscas y la Sra. Justicia continuará anant á las palpentas com fins ara.

El Sr. Avila en una de las últimas sessions.

Parla de las recomendacions que s' emplean pera concedir empleos y diu:

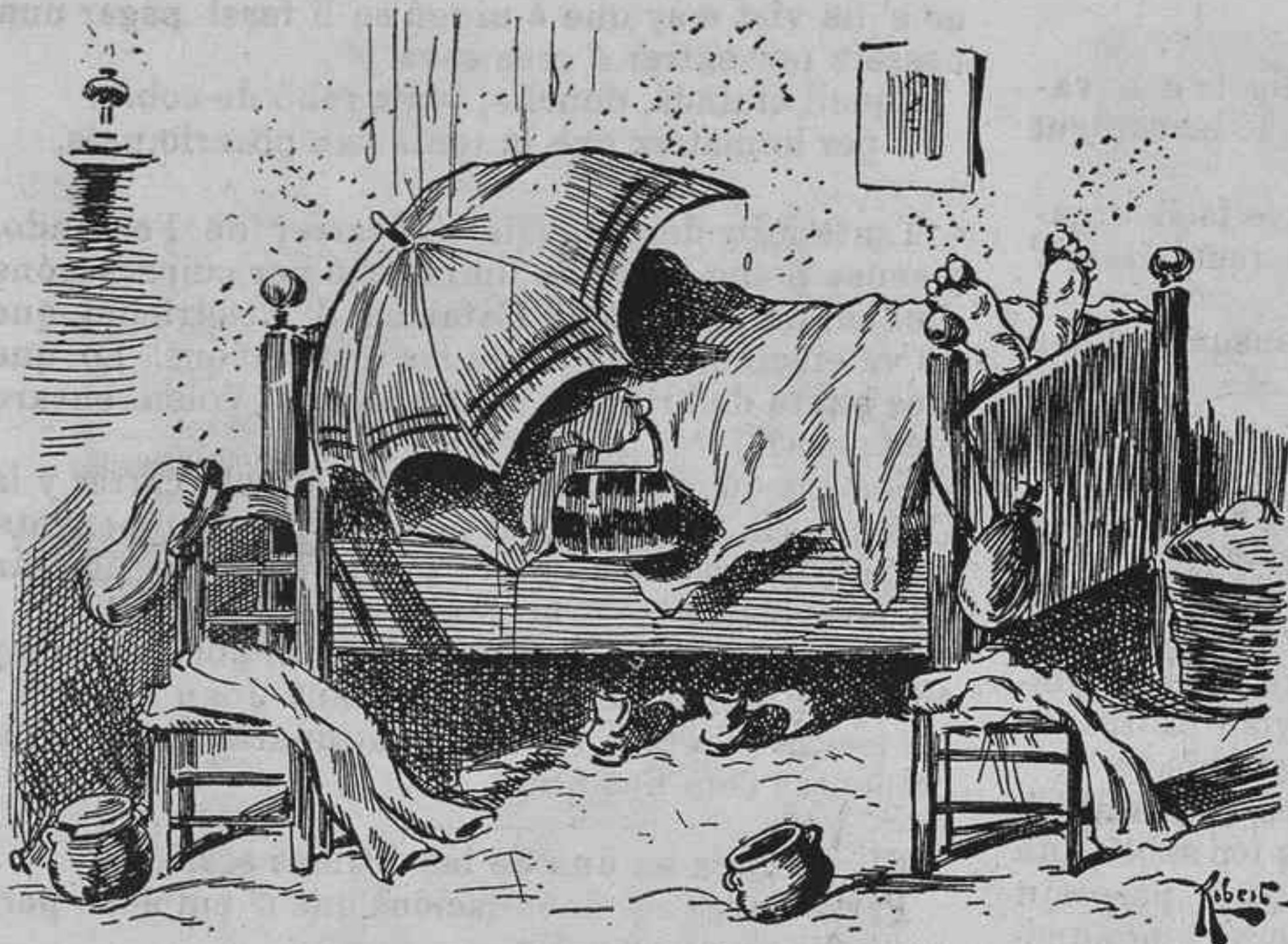
«Es menester que se ponga en claro todo esto,

L' UNIFORME NOU DELS XANXAS

—Tot chust l' hemos estrenat, y ab aquests dichosos xáfachs ya se 'ns ha mullat diez cops... ¡Qué lástima, noy, qué lástima!

MENTRES PLOVIA

Els allotjats en quint pis diu que dormían aixís.

A L' EXPOSICIÓ DE ART ANTICH

—¿Ahont es el niño que diu aquí?
—Potser si 'ns esperém el veurém.

porque, según voy viendo, aquí todo el mundo coloca á sus amigos »

¡Y no pochi dels purificadors regionalistas son els qu' entran de cap á la menjadora!

***

En el ben entés que l' empleo per algún d' ells resulta una verdadera mortificació, lo qual vol dir que si l' aceptan es sols per sacrificarse.

Sé d' un que van aparellarlo ab un castellá, empleat antich, y lo primer que va dirli fou lo següent:

—Res me molesta tant com sentir parlar en llengua forastera. A lo qual va replicarli l' altre ab molta calma:

—Pues hijo, mientras esté á mi lado, resígnese á vivir continuamente molestado.

¡Lo que s' ha de patir pels malehits cigrons!

Llegeixo:

«El Diario oficial (de Fransa) publica hoy el nombramiento de caballero de la Legión de Honor, á favor del director de la fábrica del gas de Barcelona.»

—¡Ay pobres de nosotros!—exclamava un consumidor de gas Lebón.—Si fins ara, qu' era un simple particular, els contadors rodavan tan depressa, ¡qué no succehirá sent caballer de la Legió d' Honor!

Y al consumidor, la rahó li sobrava. Perque tots aquests honors al cap-de-vall son vent, y 'l vent las nostras empresas el cobran com á gas.

Vaja que 'ls mossos de café son ben poch considerats ab el bello sexo.

Alló de anar en comissió á entrevistarse ab el Sr. Manzano demanantli que dicti la supressió de las camareras, francament, es una pretensió excessiva.

Cert que 'ls mossos de café, en molta part son pares de familia... Pero ¿v las camareras, per ventura procedeixen del hospici?

—Oh—diuhen ells—es que devegadas son una mica massa amables ab els senyors.

Aixó ray: síguintha ells ab las senyoras, que per molta amabilitat no 's queixará ningú.

■ Havém tingut el gust de veure el *Diorama Animado* instalat en la plassa de Bonsuccés y inaugurat fa pochi días.

Una serie de quadros moguts, luxosament presentats, acreditan la pericia y el bon gust de don Salvador Alarma, director artístich del espectacle. Al contemplar una de las escenas qualsevol del *Diorama*, l' espectador no pot menos d' observar lo cuidats qu' han sigut els detalls, la vida que s' ha donat á las figuras, la justesa en la perspectiva escenográfica, fins l' ambient que correspón á cada quadro; accesoris que 'n fan sujerir d' una manera acabada la veritat en miniatura.

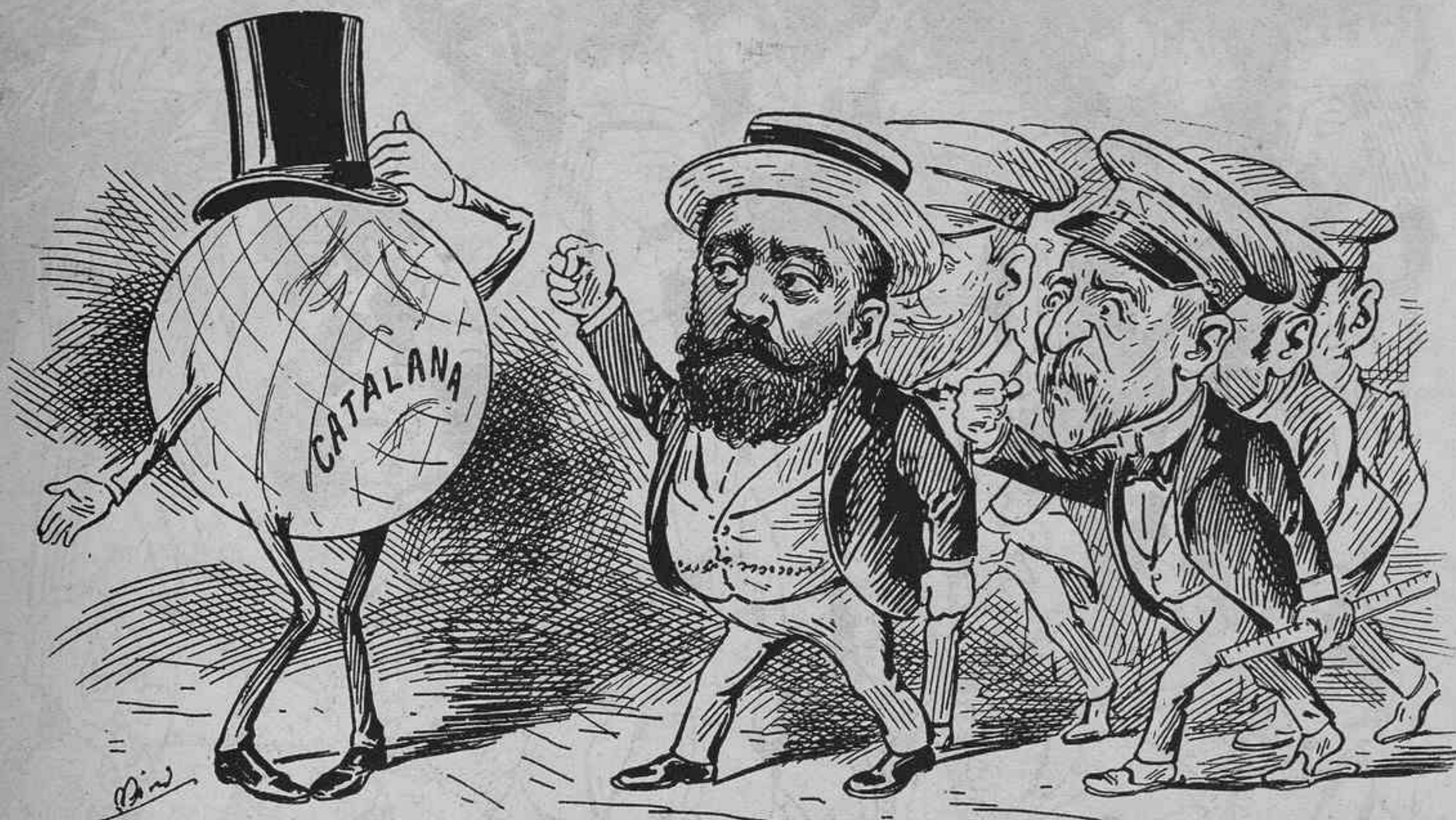
Y á més del espectacle, qu' es interessant á tot serho, lo que crida extraordinariament l' atenció es el decorat de la sala destinada al públich. Tota persona de gust al fixarse en aquella espléndides, ja avants de comensar la sessió exclama:—Ja 'm dono per satisfet. Ara, lo que 'ns donguin per funció, va de propina.

Algunas societats han demanat á la empresa del Romea, que fassi comensar las funcions ab la pesa que fins ara s' ha vingut representant al últim.

Aixís els que fan tart podrán veure las obras llargas desde 'l principi al fi.

El cambi, després de tot, no te res d' extraordinari.

LAS COMISSIONS DE CARRER Y LA COMPANYIA D' ELECTRICITAT

—Ens has fet doná 'ls dinés
y 'ns has deixat á las foscas.

¿Qué dius ara, papamoscas?
—[Perdó, no hi tornaré més!]

Tot consisteix en servir els postres avants de la
sopa.

Ja 's fá en algunas taulas, sobre tot ab els melóns.
¿Per qué no ferho també ab tantas y tantas pes-
sas insulsas, que ni á melóns arriban, resultant ver-
daderas carabassas?

Una dita de un metje.

Se parlava en una tertulia de quíns eran els mi-
llors aperitius. Uns estavan per l' absenta, altres
pel bitter, altres pel vermouth.

—Y vosté, senyor doctor, ¿qné opina?—va pre-
guntarli un d' ells.

—¿Saben qué opino? Que l' apetit no deu obrirse
may per medi de claus falsas

el que tres ¡quín afirmar!

Una xarada s' agafa:
tantas sílabas, tants talls
un per un vá colocantse
colocas per fí el total
y aixís total, ja está fe'a:
vés si es fácil d' arreglar.

J. COSTA POMÉS

EL FORN DEL CARRER DE PONENT

Está tan ben imitat,
que fins el pa... surt cremat.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm.
Tinta Ch. Lorilleux y C.

SOLUCIONS

Á LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—Fe-li-ci-ta-ci-ó.
- 2.ª ANAGRAMA.—Olla—Lola.
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—Lo Contramestre.
- 4.ª TERS DE SÍLABAS.—CA PI TA
PI SSA RRA
TA RRA SSA
- 5.ª CONVERSA RÁPIDA.—Anton.
- 6.ª GEROGLÍFICH.—Per comas un escrit.

TRENCA-CAPS

XARADA

En hu-tres ¡quín dejunaire!
dos-quatre ¡quín vegetal!
el que cinch ¡quín dir mentida!

AVÍS. L' excés d' originals d' actualitat ens obliga á suprimir aquesta sen-
mana la página d' anuncis.

LO QUE DIUHEN ELS FORASTERS

—¡Bueno! Ab tot y aquest temps tan humit,
el cas es que mus hem divertit.